

En beskrivning av slutbetygen i grundskolan våren 2010

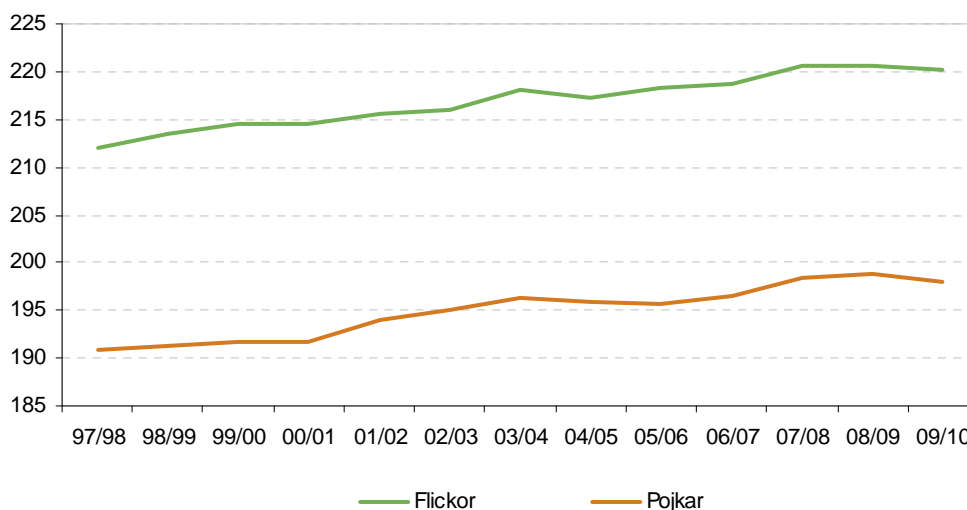
Slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet delades ut för första gången våren 1998. Betygen sätts utifrån de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i slutet av det nionde skolåret och med hjälp av fastställda betygskriterier.

Meritvärdet sjunker

Inför valet till gymnasieskolan beräknas elevernas meritvärde. Det beräknas som summan av betygsvärdena för de 16 bästa betygen i elevens slutbetyg (Godkänt räknas som 10 poäng, Väl Godkänt som 15 poäng och Mycket Väl Godkänt som 20 poäng). Det högsta möjliga meritvärdet är 320 poäng.

För första gången på fem år har det genomsnittliga meritvärdet sjunkit efter att successivt ökat sedan det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet infördes läsåret 1997/98. Våren 2010 var det genomsnittliga meritvärdet 208,8 vilket är 0,8 poäng lägre jämfört med våren innan. Det är fortfarande högre jämfört med mätperiodens start då det genomsnittliga meritvärdet var 201,1.

Diagram 1. Genomsnittligt meritvärde läsåren 1997/98–2009/10

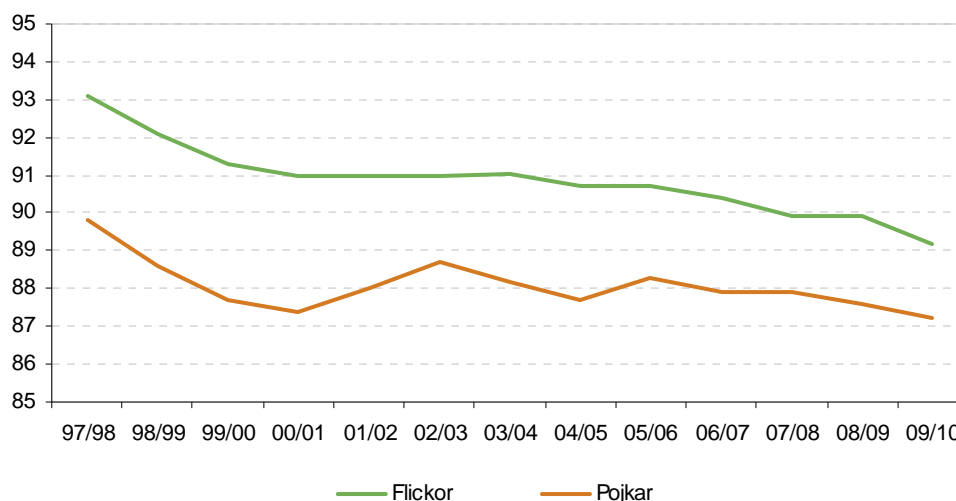

Flickorna har liksom tidigare läsår ett betydligt högre genomsnittligt meritvärde än pojkarna. Våren 2010 fick flickorna 220,1 i meritpoäng och pojkarna 197,9. Både flickornas och pojkarnas genomsnittliga meritvärde har sjunkit sedan föregående läsår med 0,5 respektive 1,0 poäng. Könsskillnaden har varit ungefär lika stor sedan våren 1998 och varierat mellan 21 och 23 meritpoäng.

En av tio saknar behörighet till gymnasieskolan

För att en elev ska vara behörig att söka till gymnasieskolans nationella och specialutformade program krävs lägst betyget Godkänt i ämnena engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk. För de elever som inte uppnår behörighet är det individuella programmet tillgängligt. Våren 2010 var andelen behöriga 88,2 procent, vilket är den lägsta andelen sedan våren 1998 då slutbetyg enligt det mål- och kunskapsrelaterade systemet delades ut för första gången. Andelen behöriga till gymnasieskolan har stegvis sjunkit sedan mätperiodens start då den var 91,4 procent.

Diagram 2. Andelen behöriga till gymnasieskolan läsåren 1997/98–2009/10.

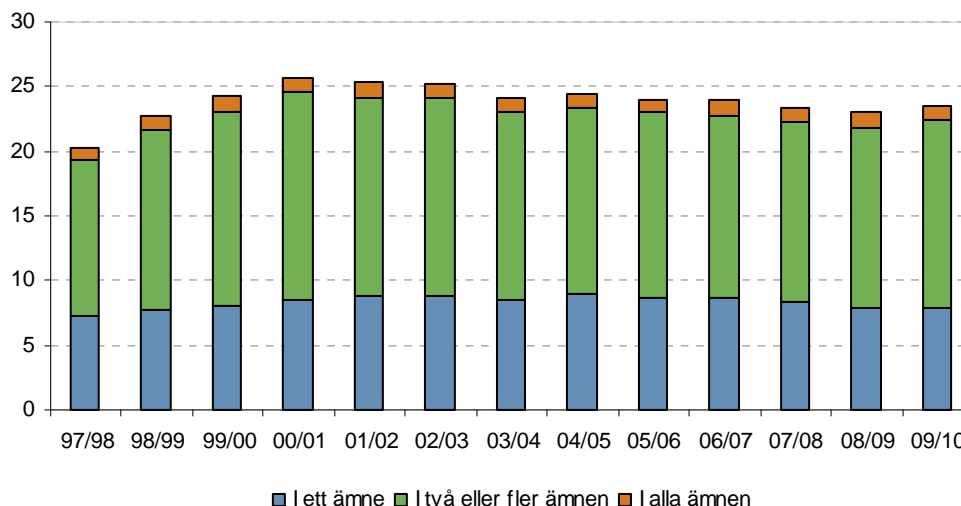
Det är en högre andel behöriga till gymnasieskolan bland flickorna (89,2 %) jämfört med pojkarna (87,2 %). Jämfört med föregående läsår har andelen behöriga minskat för såväl flickor (0,7 procentenheter) som pojkar (0,4 procentenheter).

Tre av fyra uppnår målen i alla ämnen

Sedan läsåret 1997/98 har andelen elever som uppnår målen i alla ämnen varierat mellan 74 och 77 procent. Våren 2010 var andelen 76,5 procent vilket innebär att 23,5 procent av de elever som avslutade grundskolan inte uppnådde kunskapsmålen i ett eller flera ämnen.

Av de elever som avslutade årskurs 9 våren 2010 var det 7,9 procent som inte fick betyg i ett ämne, 14,5 procent i två eller fler ämnen och 1,1 procent som inte uppnådde målen i något ämne.

Diagram 3. Andel elever som saknar betyg i ett ämne, två eller flera ämnen eller alla ämnen läsåren 1997/98–2009/10

Skillnad att uppnå målen i olika ämnen

Det finns skillnader i måluppfyllelse mellan de olika ämnena. Ämnen som har låg andel elever som inte uppnår kunskapsmålen är svenska, slöjd, bild, hem- och konsumentkunskap och musik. Sedan våren 1998 har respektive andel legat nära eller under 5 procent.

Ämnena kemi och fysik har hög andel elever som inte uppnår målen i årskurs 9. Andelarna för kemi och fysik har successivt ökat med i genomsnitt 2,5 procentenheter sedan våren 1998 till 10,4 respektive 10,2 våren 2010. Under hela mätperioden har andelen elever som inte uppnår målen i ämnet matematik ökat från 5,3 till 7,9 procent och i engelska har andelen varierat från 4,6 till 6,2 procent våren 2010. I svenska som andraspråk har en ökning skett från 16,3 till 26,7 procent. Trots att antalet elever som läser svenska som andraspråk mer än fördubblats på tolv år, till 8 067 elever läsåret 2009/10, är det fortfarande få elever. Det gör att resultaten i den här gruppen är mer känslig för variationer. Flickor uppnår målen i större utsträckning än pojkar i alla ämnen utom i ämnet idrott och hälsa.

Föräldrars utbildningsnivå har betydelse för elevernas resultat

Elever med föräldrar med grundskoleutbildning har ett genomsnittligt meritvärde på 158,5 våren 2010. Elever med minst en gymnasieutbildad förälder har ett genomsnittligt meritvärde på 193,0 och elever med minst en högskoleutbildad förälder har ett genomsnittligt meritvärde på 230,2. De senaste läsåren är det enbart elever med grundskoleutbildade föräldrar vilkas meritvärde har gått ned. Våren 2010 är det även elever med föräldrar med mer än grundskoleutbildning som har försämrat genomsnittligt meritvärde.

Drygt 95 procent av eleverna med minst en högskoleutbildad förälder uppnår behörighet till gymnasieskolan. Motsvarande andel för elever vars föräldrars högsta utbildningsnivå är gymnasieskola respektive grundskola är 85 respektive 63 procent.

Andelen elever som saknar betyg i minst ett ämne följer samma mönster, 14 procent för elever med minst en högskoleutbildad förälder, 29 procent för elever vars föräldrars högsta utbildningsnivå är gymnasieskola och 55 procent för elever vars föräldrars högsta utbildningsnivå är grundskola.

Det är endast 5 618 elever som har föräldrar med grundskoleutbildning vilket gör att resultatet är känsligt för variationer. De senaste fem läsåren har resultaten för elever vars föräldrar enbart har grundskoleutbildning försämrats. Resultaten är oförändrade eller något förbättrade för elever med föräldrar med mer än grundskoleutbildning.

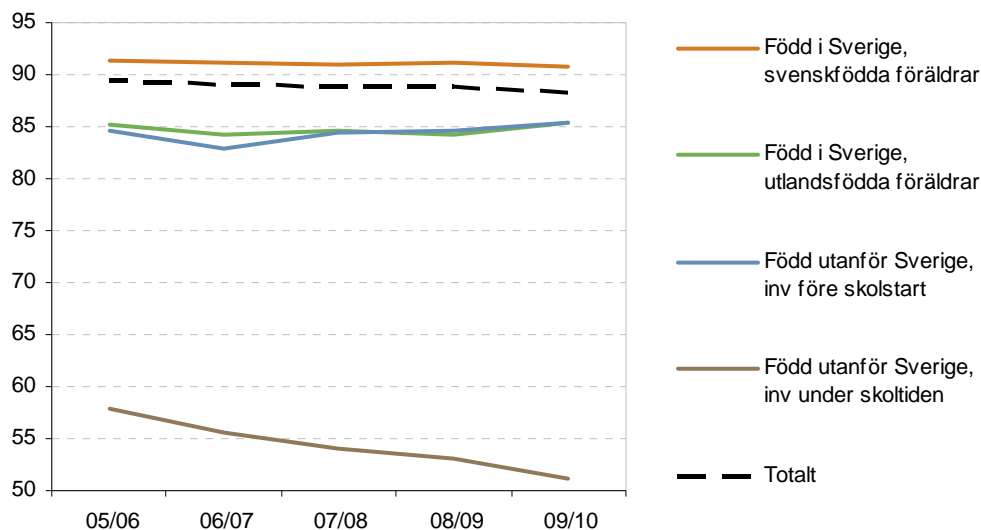
Invandrade elevers resultat närmar sig svenska elevers resultat

Elever med utländsk bakgrund är en heterogen grupp. En elev i årskurs 9 med utländsk bakgrund kan vara född i Sverige och ha två utländska föräldrar, men kan också själv ha invandrat före eller under sin skoltid. Eleverna med utländsk bakgrund redovisas i tre undergrupper: elever födda i Sverige med två utlandsfödda föräldrar, elever som invandrat före 2001 (före ordinarie grundskolestart) samt elever som invandrat 2001 eller senare.

Skillnaden i det genomsnittliga meritvärdet mellan elever med utländsk bakgrund som är födda i Sverige och elever som invandrat till Sverige före ordinarie skolstart är liten, 203,4 respektive 204,9. Elever som har invandrat efter ordinarie skolstart har ett betydligt lägre genomsnittligt meritvärde jämfört med de två förra grupperna, 152,5.

Av alla elever med utländsk bakgrund är det 75 procent som är behöriga till gymnasieskolan och 60 procent gick ut grundskolan med minst betyget Godkänt i alla lästa ämnen. De som uppnår behörighet har varit i Sverige i genomsnitt 5 år längre än dem som inte uppnår behörighet (9 respektive 4 år). Av dem som invandrat efter ordinarie skolstart är 51 procent behöriga till gymnasieskolan och endast 39 procent gick ut grundskolan med minst betyget Godkänt i alla lästa ämnen.

Diagram 4. Andelen behöriga till gymnasieskolan läsåren 2005/06–2009/10 för elever födda i eller utanför Sverige, med svenskfödda föräldrar eller föräldrar födda utanför Sverige.

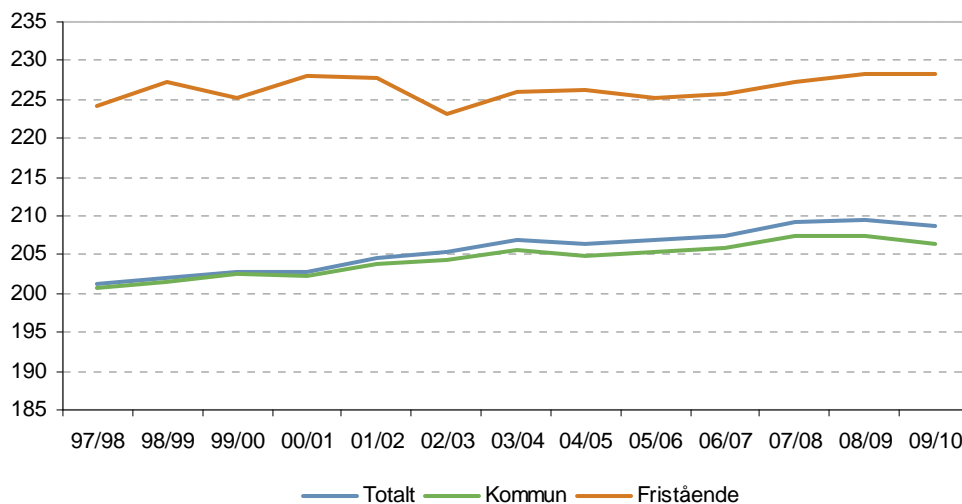
Under det senaste läsåret har resultaten för elever med utländsk bakgrund som invandrat före ordinarie skolstart eller är födda i Sverige närmast sig resultaten för elever med svensk bakgrund. Däremot ökar skillnaden till de elever som invandrat till Sverige under sin skoltid, vilkas resultat har försämrats sedan läsåret innan.

Andelen elever med utländsk bakgrund har ökat marginellt i årskurs 9 under de senaste fem läsåren och utgör 19 100 elever läsåret 2009/10. Av dessa är det 5 800 elever som invandrat till Sverige efter ordinarie skolstart, vilket är en fördubbling på fyra år. I jämförelsen med tidigare läsår är det allt fler elever som anländer till Sverige i högre ålder, vilket gör att eleverna får kortare tid i svensk grundskola. Eftersom det är få elever som utgör den här gruppen blir resultaten mer känsliga för variationer.

Högre betyg i fristående skolor

Knappt 12 procent av eleverna i årskurs 9 går i fristående skolor. Eleverna i de fristående grundskolorna har högre betyg än eleverna i den kommunala skolan. Det genomsnittliga meritvärdet har ökat både för fristående skolor och kommunala skolor mellan läsåren 1997/98 och 2009/10. För kommunala skolor är ökningen 5,5 meritpoäng till 206,3. Fristående skolor har ökat med 4,0 meritpoäng till 228,2. Jämfört med läsåret innan är det genomsnittliga meritvärdet oförändrat för fristående skolor medan det har sjunkit något för kommunala skolor.

Diagram 5. Genomsnittligt meritvärde för skolor med kommunal respektive fristående huvudman mellan läsåren 1997/98–2009/10.

Andelen elever behöriga till gymnasieskolan är 5,6 procentenheter högre i fristående skolor, 93,1 procent jämfört med 87,5. I jämförelse med våren 1998 har andelen behöriga till gymnasieskolan minskat för kommunala huvudmän med 3,9 procentenheter medan behörigheten bland eleverna i fristående skolor har varit mer jämn under hela mätperioden. Kommunala skolor har högre andel elever som inte uppnår målen i ett eller fler ämnen.

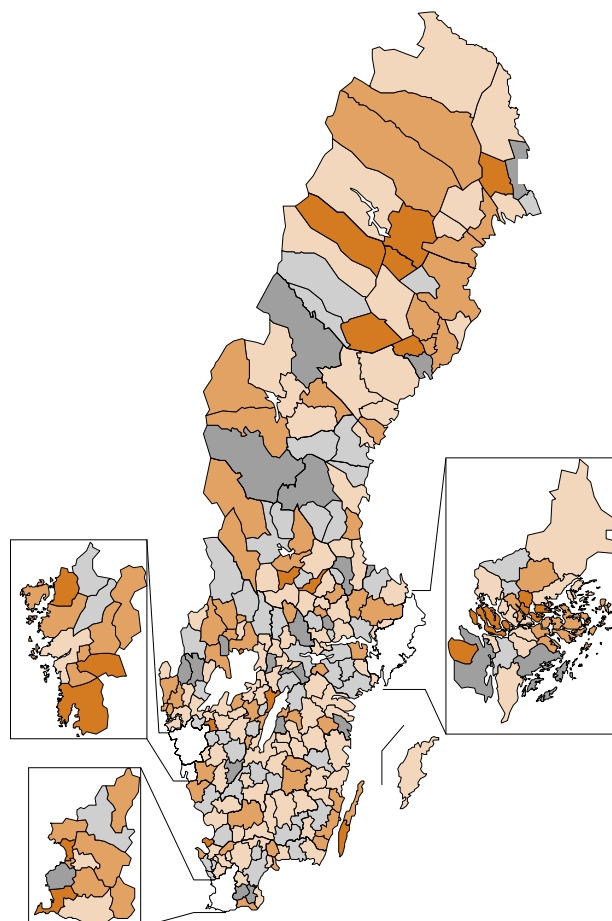
Fristående skolor har en mer homogen elevsammansättning jämfört med kommunala skolor. Andel elever med högutbildade föräldrar är högre i fristående skolor. Skolor med hög andel elever med utländsk bakgrund finns hos såväl kommunala och fristående huvudmän.

Kommunala skillnader

Följande redovisning av olikheter mellan kommuner baseras enbart på uppgifter från skolor med kommunal huvudman, dvs resultat från fristående skolor är inte med. Skillnaderna i det genomsnittliga meritvärdet varierar mellan kommunerna från 155,2 till 248,3. I tre kommuner har pojkarna ett högre genomsnittligt meritvärde än flickorna. Andelen som är behöriga till gymnasieskolan varierar också stort mellan kommunerna, från 71,4 till 100 procent av eleverna.

Skolorna i kommungruppen förortskommuner har den högsta andelen elever, 91 procent, som uppnår behörighet. Lägsta andelen finns i kommungruppen storstäder, där 85 procent är behöriga

**Karta 1. Andel behöriga till gymnasieskolan läsåret 2009/10 per kommun.
Avser enbart kommunala skolor.**

Andel behöriga till gymnasieskolan

	Procent	(Antal skolor)
	71,4 - 80,0	(22)
	80,1 - 85,0	(57)
	85,1 - 90,0	(113)
	90,1 - 95,0	(74)
	95,1 - 100,0	(24)

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats under "Statistik & analys". Där finns statistik om betygen i årskurs 9 för läsåret 2009/10 på riks-, läns-, kommun- och skolnivå.